

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

WATCHDOG- OTOK LASTOVO

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Projekt „Watchdog-otok Lastovo“ je podržan kroz Fond za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. The Watchdog-otok Lastovo project benefits from a grant under the Active Citizens Fund from Iceland, Liechtenstein and Norway, through the EEA Grants.

Poštovani čitatelj/-ica,

U sklopu projekta "Watchdog - otok Lastovo" za zagovaranje ciljanih skupina starijih i nemoćnih te mladih otoka Lastova sastavili smo radnu skupinu koja je krajem 2022. godine analizirala ranije provedene ankete stanovnika. Pokušali smo pragmatično i naravno sa stvarnim uvidom u životne okolnosti na našem otoku, metodom problemskog stabla, doći do istaknutih problema koji se, kako smatramo, mogu nekad uz volju donositelja odluka vrlo jednostavno riješiti. Njima je ova brošura upućena.

Participativna uloga nas otočana je niska iz različitih razloga. S jedne strane imamo najveću fizičku udaljenost našeg mjesta stanovanja od mjesta donošenja odluka. S druge strane je pak činjenica da se demografski pokazatelji negativno odražavaju na prosječnu dob stvarnih cjelogodišnjih stanovnika otoka. Ljudi u potrebi zbog dobi, kao što je većina naših stanovnika ili 185 osoba preko 65 godina starosti prema popisu stanovništva iz 2021.g., ograničeno mogu biti aktivni sudionici u artikuliranju potreba otoka. Mladi koji bi mogli i trebali preuzeti ulogu u stvaranju boljih prilika stanovništva otoka Lastova se silom prilika udaljavaju već u dobi od 14 godina sa svojih obitelji ali i svoje matične okoline zbog sekundarnog obrazovanja kojeg na Lastovu nema. Dugogodišnje stanovanje zbog obrazovanja u dalekim centrima ih udaljava od osjećaja pripadnosti i osjećaja nadležnosti u stvaranju društvenih poredaka.

Diskusije u radnoj skupini i javna rasprava održana 18.03.2023.g. dovele su do saznanja da naše društvo prepoznaje probleme zbog kojih smatramo da smo u nejednakom položaju s drugim sredinama i drugim otocima u Republici Hrvatskoj. Nažalost, ta saznanja nisu artikulirana prema donositeljima odluka. Može se pretpostaviti da isti nemaju uvida u okolnosti, već generaliziraju probleme otočana općenito i stvaraju legislativne okvire koji nisu primjereni našim okolnostima. Ne radi se o lošim namjerama, već o manjku informacija. Također se u većini slučajeva radi o sustavnim nedostacima povezanim s državnim uređenjem društva koje premalo uzima u obzir specifičnosti raznih područja.

Rezultati diskusija radne skupine uz informacije prikupljene na javnoj raspravi će se uz prijedloge pragmatičnih rješenja predstaviti Vama, donositeljima odluka, od lokalne pa do državne razine.

Annette Mufić Trojković, Udruga "Val" Lastovo

AGENDA

5

Što želimo postići?

6

Tijek projekta

7

Sadržaj studije

9

Rezultati ankete stariji i nemoćni

15

Problemsko stablo stariji i nemoćni

20

Rezultati ankete mladi

28

Problemsko stablo mladi

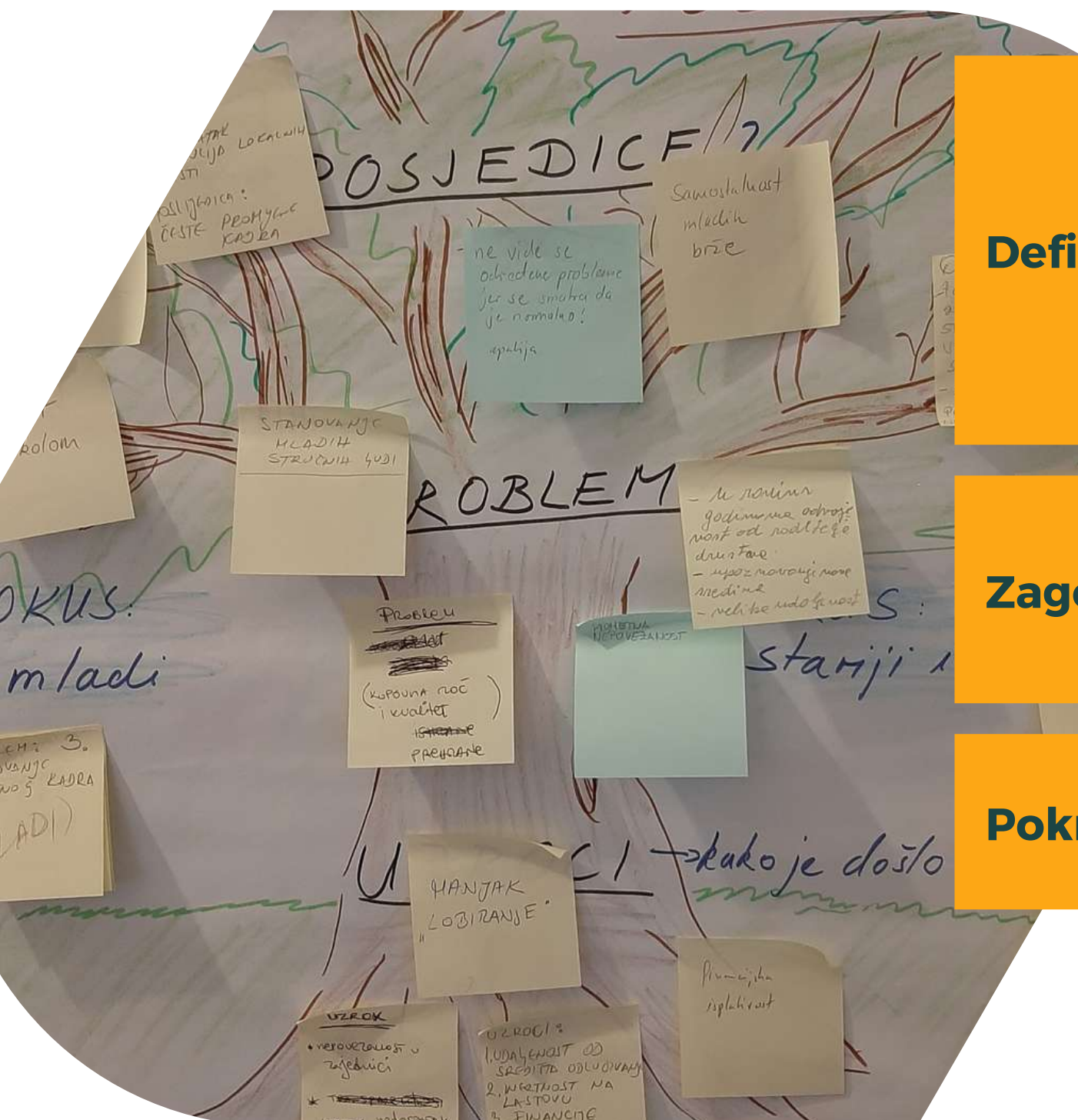
ŠTO ŽELIMO POSTIĆI?

Stvoriti povoljnu društvenu klimu kroz zagovaranje za osjetljive skupine koja će rezultirati u:

- Povećanju kvalitete i pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama na otoku Lastovo
- Poboljšanju organizacije učenika i studenata koji odlaze na školovanje izvan otoka i potpora kroz stipendiranje
- Povećanju integracije različitih dobnih skupina na otoku Lastovo
- Stvaranju preporuka za razvoj politika, propisa i praksi koje idu u prilog ujednačavanju prava građana u Hrvatskoj
- Povećanju demokratičnosti društva na otoku Lastovo
- Povećanju svijesti o problemima i potrebama starijih i nemoćnih te mladih otočana
- Razvoju međugeneracijskog diskursa u lokalnoj i tematskoj zajednici
- Participaciji u donošenju novih zakonskih okvira i prilagođenih praksi
- Smanjenju diskrepancije između legitimnih očekivanja organiziranosti društva i stvarnih mogućnosti
- Poticanju održivog razvoja i rasta zajednice na otoku Lastovo.

TIJEK PROJEKTA

Definicija parametara

1. razina: iskustvo udruge u radu s prepoznatim skupinama na mikrolokaciji
2. razina: radna skupina sastavljena od dionika skupina starijih, mladih i drugih otočnih udruga. Analize kroz problemsko stablo i ankete
3. razina: javna rasprava na lokalnoj razini

Zagovaranje

4. razina: prezentacija definiranih nedostataka donositeljima odluka i široj javnosti
5. razina: umrežavanje

Pokrenuti promjene

6. razina: agenda za jednake prilike

SADRŽAJ STUDIJE

Ciljna skupina: Stariji i nemoćni

- Provedena anketa starijih i nemoćnih otoka Lastova
- Identificirani problemi radne skupine
- Zaključci javnih rasprava
- feedback donositelja odluka i mreže partnera

Ciljna skupina: Mladi

- Provedena anketa mladih
- Identificirani problemi radne skupine
- Zaključci javnih rasprava
- feedback donositelja odluka i mreže partnera

I. STARIJI I NEMOĆNI

ANKETA STARIJI I NEMOĆNI

- Ukupno je u anketi sudjelovalo 50,3% ukupnog starijeg stanovništva otoka Lastova u dobi starijoj od 65 godina.
- Najviše sudionika bilo je u dobnoj skupini od 85 godina i više, s ukupno 64% ispitanih.

Socijalno okruženje

- 81,7% ispitanih živi de facto sami ili s drugom starijom osobom u svom kućanstvu.
- 71% ispitanih ima primarno socijalno okruženje u sklopu obitelji/kućanstva bez obzira na stanovanje, ali 29% ispitanih nema takav siguran i podržavajući socijalni okvir.
- 91,4% ispitanih ima sekundarno socijalno okruženje, tj. veze s prijateljima, susjedima i rodbinom van svog kućanstva, dok 8,6% ispitanih ima potencijal za razvoj ovog socijalnog okruženja.
- 38,7% ispitanih uključeno je u organizacije ili udruženja formalnog ili neformalnog tipa, što ukazuje na relativno dobru uključenost u zajednicu.
- Postoji veliki potencijal za aktivaciju od 61,3% starijih koji nisu uključeni u formalne oblike socijalnog okruženja.
- 77,1% ispitanih koji su aktivni u organizacijama i udruženjima aktivni su više od 10 puta mjesečno, dok je 22,9% aktivno od 1-4 puta mjesečno.
- Manjak participacije u formalnim oblicima socijalnog okruženja može se nadoknaditi češćim socijalnim kontaktima na drugim razinama.

Važno je u zajednici ponuditi rješenja za prevenciju socijalne isključenosti ranjivih skupina.

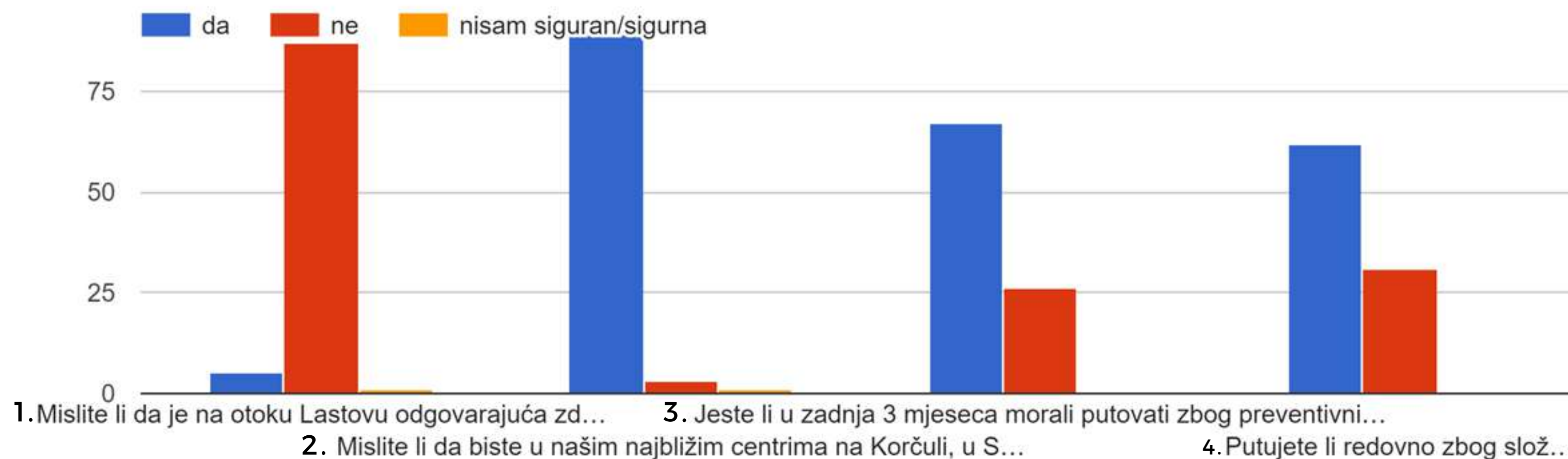
Subjektivno zdravstveno stanje

- 65,5% ispitanika se osjeća relativno zdravo.
- Kronične bolesti jako ograničavaju 66,7% ispitanika u svakodnevnom životu.
- 72,1% ispitanika se percipira uglavnom pokretljivim.
- Što se tiče psihičkog zdravlja i osjećaja usamljenosti, 20,4% ispitanika navodi da su izrazito usamljeni (razina 1 od 10), dok 55,9% ispitanika se osjeća usamljeno (što je ukupan negativan spektar odgovora 1-5).

Zadovoljstvo s javno zdravstvenim sustavom na otoku Lastovu

Molimo Vas, da na sljedeća pitanja odgovorite sa da ili ne ili nisam siguran/sigurna.

1. Mislite li da je na otoku odgovarajuća zdravstvena skrb za starije i nemoćne?
2. Mislite li da biste u našim najbližim centrima na Korčuli, u Splitu, Dubrovniku imali više mogućnosti osnovne zdravstvene skrbi?
3. Jeste li u zadnja 3 mjeseca morali putovati zbog preventivnih ili jednostavnih zdravstvenih postupaka kao na primjer vađenje krvi, UZV, RTG, fizikalna terapija, prevencija kod ginekologa, dentalne medicine i slično?
4. Putujete li redovno zbog složenijih specijalističkih postupaka i/ili terapija, ortoped, internist, oftamolog i slično?

ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE USLUGE

PATRONAŽA, NJEGA U KUĆI

Trenutno na otoku Lastovu nema patronažne službe ili organizirane njege u kući .

- 96,8% ispitanih smatra da bi takva služba imala pozitivan utjecaj na njihovo zdravlje.
- Dok je postojala služba patronaže, 53,8% ispitanika ju je koristilo.
- 22,6% ispitanika nije upoznato s djelokrugom rada patronažne službe.

PALIJATIVA

Na Lastovu ne postoji palijativna skrb iako je palijativna služba organizirana od doma zdravlja Korčula nadležna za područje otoka Lastova.

- 96,8% ispitanih smatra da bi trebala postojati palijativna skrb na otoku Lastovu
- 22,6% ispitanih nije upoznato s djelokrugom rada palijativne skrbi.

SOCIJALNE USLUGE KOJE PRUŽAJU UDRUGE

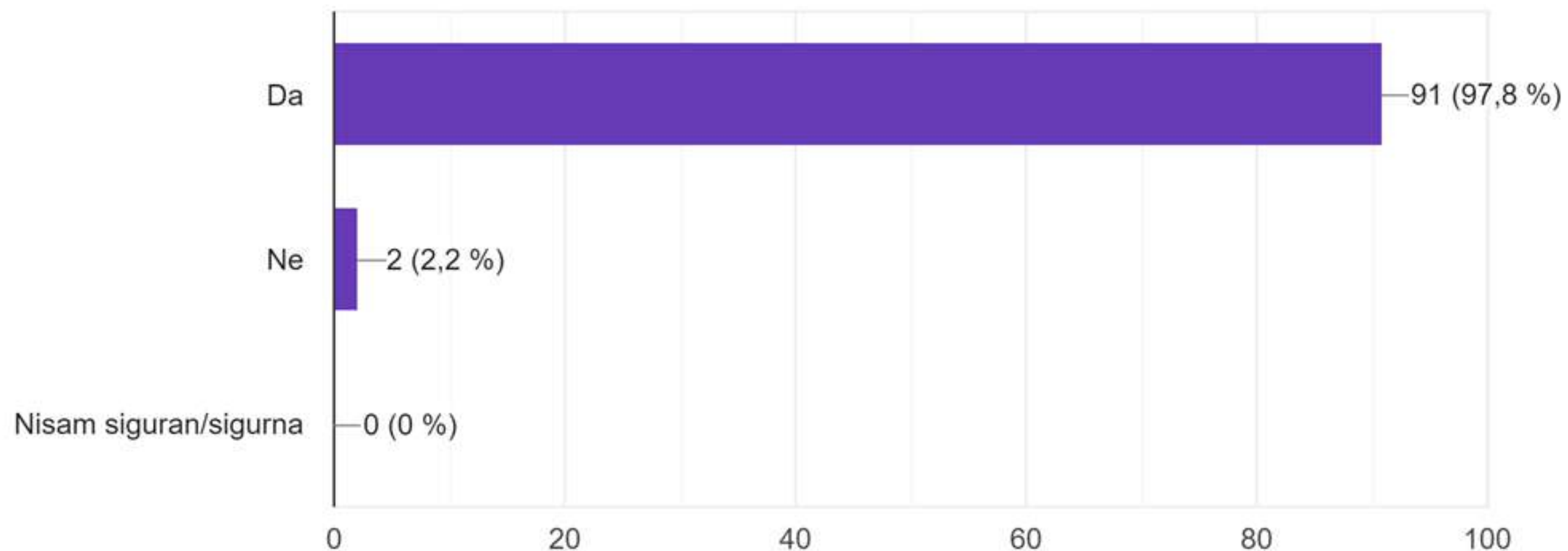
- 63,4% ispitanih smatra da na otoku nema dovoljno socijalnih usluga za starije koje pruža civilno društvo.
- 50,5% ispitanih koristi postojeće socijalne usluge.
- Postojeće usluge ocjenjuju s ocjenom 4,8 (1-5).
- Prijedlog za nedostajuće usluge su dnevni boravak, organizirana prehrana i organizirana preventivna tjelovježba.

Organizirano stanovanje

S obzirom da na otoku Lastovu nema organizirano stanovanje za starije i nemoćne, mislite li da bi zajednici starijih i nemoćnih takva mogućnost bila potrebna?

93 odgovora

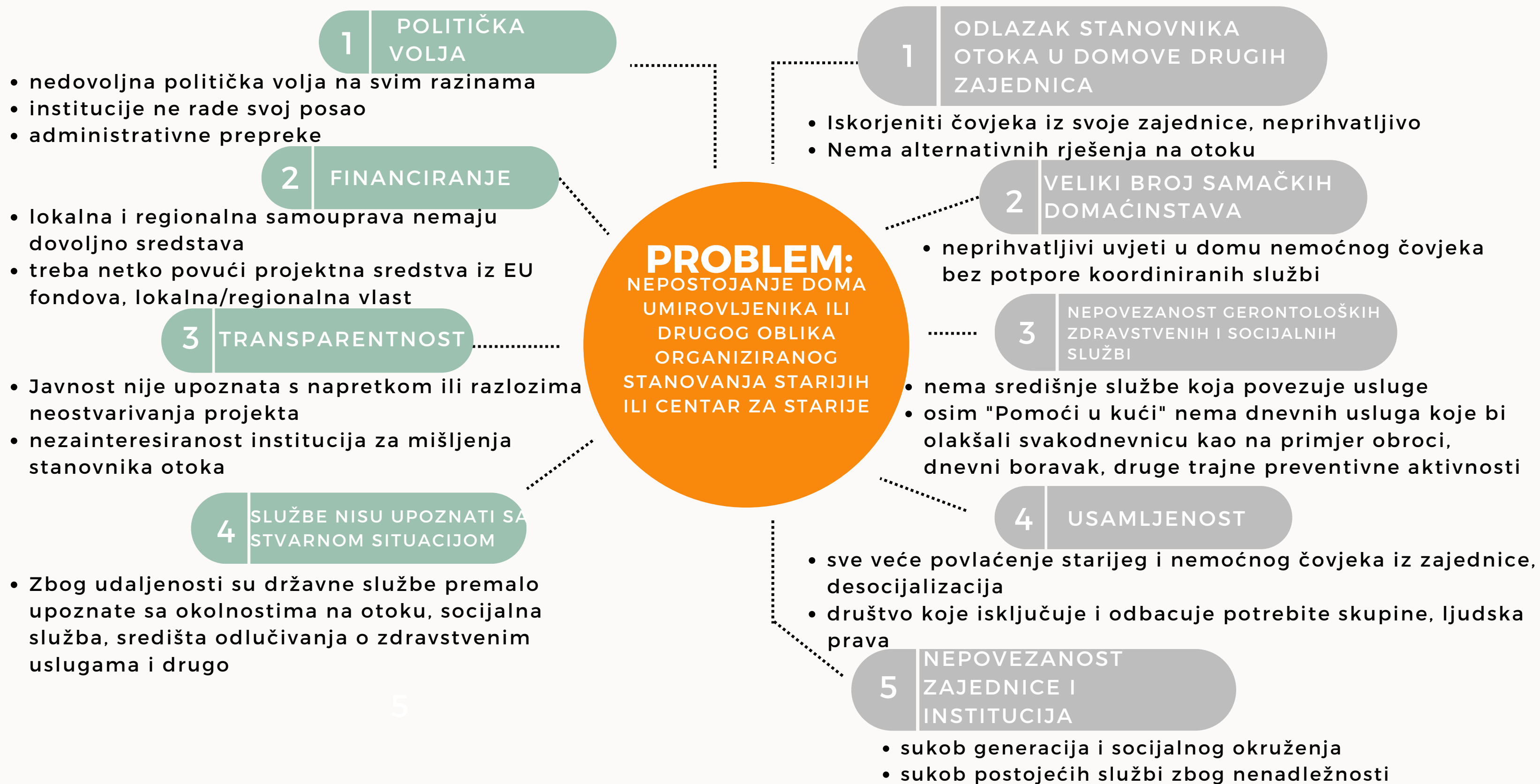

Na temelju prethodnih informacija, zaključuje se da postoje izazovi u pružanju zdravstvenih i socijalnih usluga na otoku Lastovu. Ispitanici su izrazili potrebu za poboljšanjem zdravstvenih usluga, uključujući uspostavu patronažne i palijativne skrbi, njege u kući i stanovanja ili centra za starije osobe. Također, ispitanici su ukazali na nedostatak socijalnih usluga za starije osobe na otoku. Postojeće usluge ocjenjuju se relativno visokim ocjenama, a ispitanici su predložili uspostavu novih usluga, kao što su dnevni boravak, organizirana prehrana i organizirana preventivna tjelovježba. Uz to, ispitanici su izrazili visoku razinu usamljenosti, što ukazuje na potrebu za dodatnim psihološkim podrškama. Sve ove informacije ukazuju na potrebu za daljnjim razvojem zdravstvenih i socijalnih usluga na otoku Lastovu kako bi se osiguralo zadovoljstvo i dobrobit lokalnog stanovništva.

IDENTIFICIRANI PROBLEMI, PROBLEMSKOG STABLA, STARIJI I NEMOĆNI

UZROCI

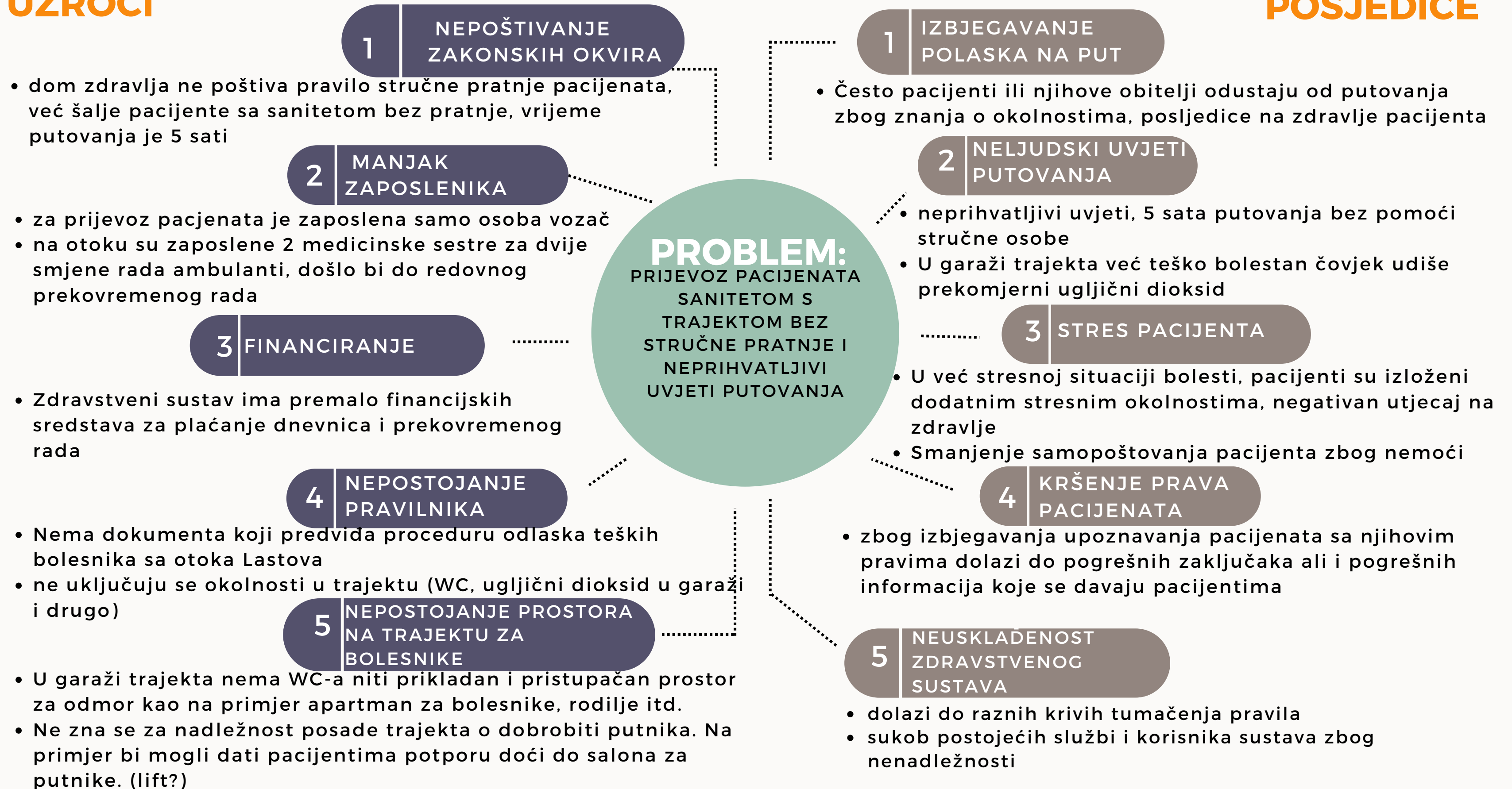
POSJEDICE

IDENTIFICIRANI PROBLEMI, PROBLEMSKOG STABLA, STARIJI I NEMOĆNI

UZROCI

POSJEDICE

IDENTIFICIRANI PROBLEMI, PROBLEMSKOG STABLA, STARIJI I NEMOĆNI

UZROCI

POSJEDICE

IDENTIFICIRANI PROBLEMI, PROBLEMSKOG STABLA, STARIJI I NEMOĆNI

UZROCI

POSJEDICE

II. MLADI

od 15 do 30 godina starosti

ANKETA MLADIH

- Online anketa mladih otoka Lastova je provedena u studenom 2022.g.
- Ukupno je u anketi sudjelovalo 26% mladog stanovništva otoka Lastova od kojih je većina (63,3%) dobne skupine od 19.-25. godina, što je reprezentativno za ciljanu skupinu ovog projekta.
- U anketi je sudjelovalo najviše ženskih osoba, njih 60%
- 83,3 % ispitanih navodi, da de facto u školskoj/akademskej godini živi van otoka
- 73,3% ispitanih su učenici, studenti ili absolventi
- 26,7% više nisu u sustavu obrazovanja
- najviše ispitanih, njih 60%, imaju završeno srednješkolsko/gimnazijsko obrazovanje

Uvjeti organizacije života:

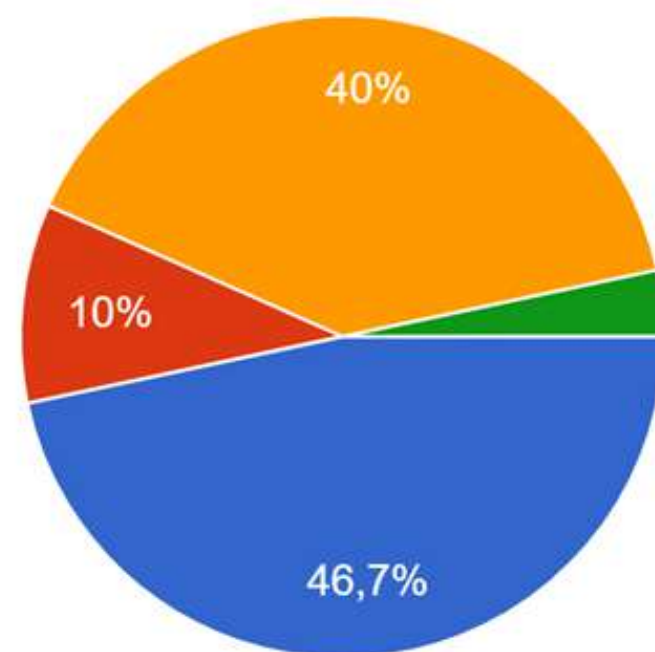
- 73,3% ispitanih sami organiziraju svoju stambenu situaciju, dok 26,7% stanuje u domovima s kojima raspolaže država.
- 46,7% mladih sudionika izjavilo je da svoju prehranu organiziraju u menzama ili domovima s kojima država raspolaže, dok 53,3% sami organiziraju svoju prehranu.

SOCIJALNO OKRUŽENJE

50% mladih nemaju svakodnevni primarni, obiteljski, socijalni kontakt.

Jeste li u svakodnevnom kontaktu (ne misli se na telefonski kontakt) s bližom obitelji (majka, otac, brat, sestra), kada uzmete u obzir cijelu godinu.

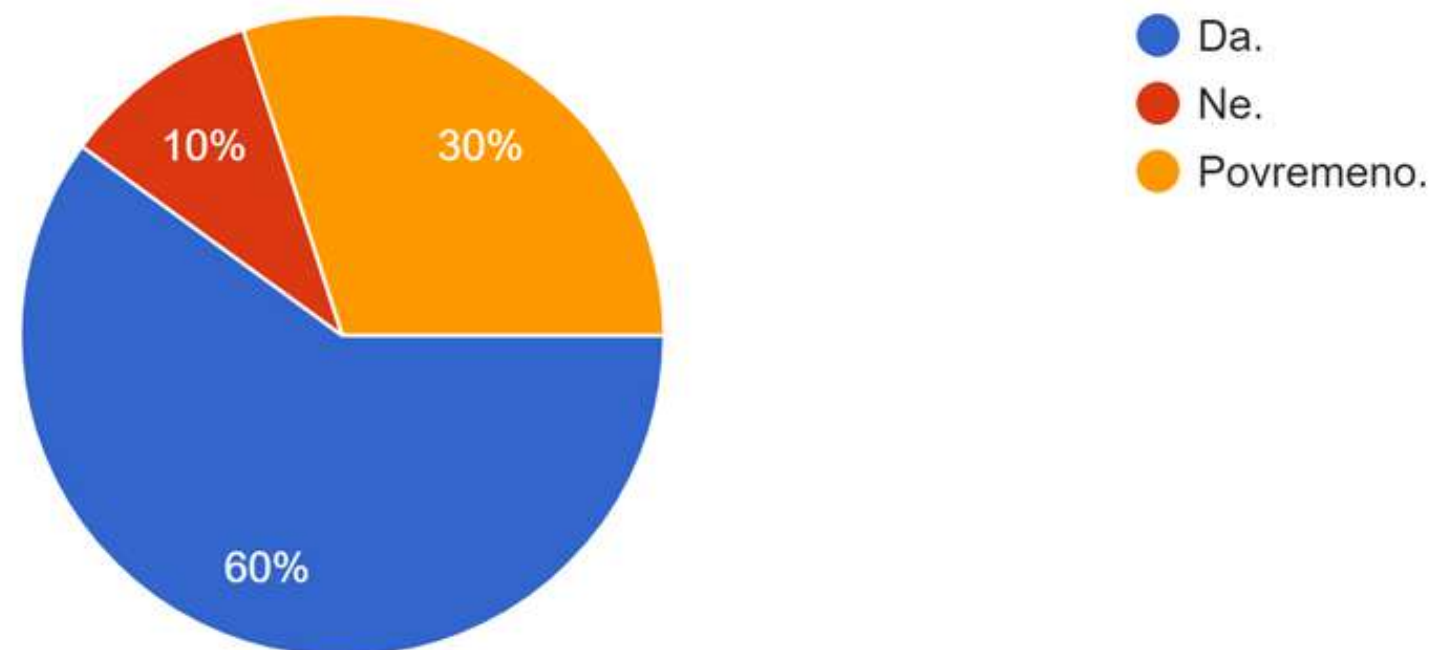
30 odgovora

- Da.
- Ne.
- Vidim ih samo na nekoliko dana mjesečno.
- Ništa od navedenog.

Imate li svakodnevni kontakt s prijateljima iz otoka Lastova? Bez obzira je li se taj kontakt ostvaruje u drugim sredinama.

30 odgovora

Sekundarni socijalni kontakt, onaj s prijateljima, je socijalni kontakt koji je specifičan za ovu dobnu skupinu. Čak 93,3% mladih sudionika izjavilo je da imaju svakodnevni kontakt s prijateljima u mjestu stanovanja. Iznenadujuće je da bez obzira na to žive li u drugim sredinama, mladi otoka Lastova i dalje drže do sekundarnog socijalnog kontakta s prijateljima iz matične zajednice. Čak 90% ispitanih ima svakodnevni ili povremeni kontakt s prijateljima iz matične zajednice.

Tercijalna socijalna razina

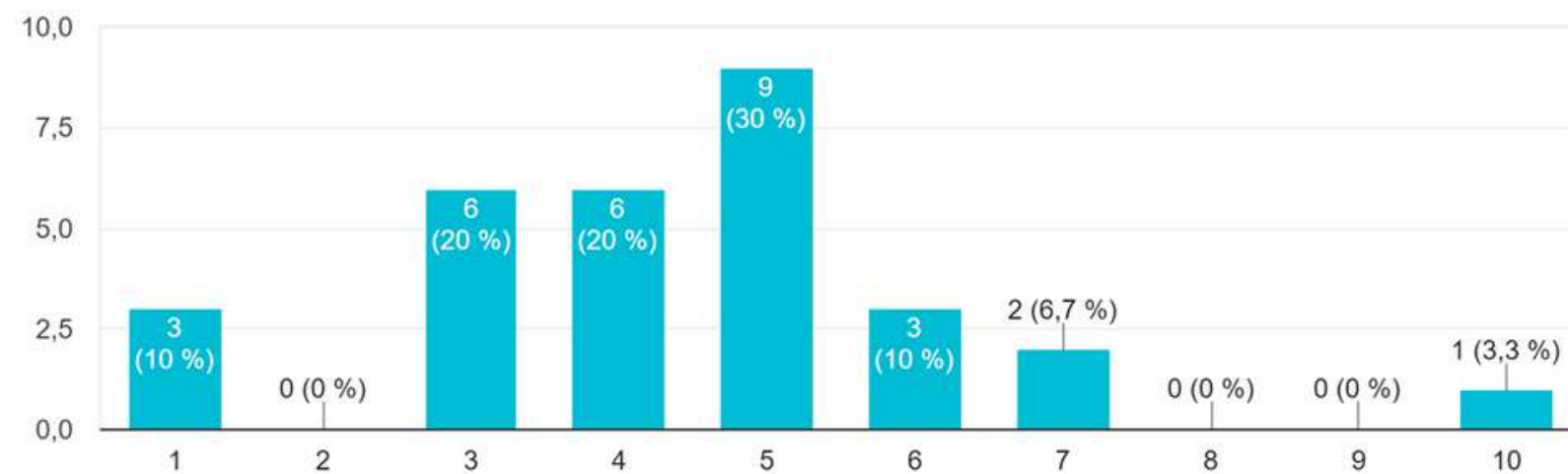
- **43,3% mladih je aktivan član neke organizacije na otoku, unatoč ograničenju boravka od samo 3 dana mjesečno. Međutim, 56,7% mladih uopće ne sudjeluje u radu civilnog sektora, što ukazuje na vrlo ograničeno aktivno sudjelovanje mladih u otočnoj zajednici.**
- **86,7% aktivnih mladih je 1-3 puta mjesečno aktivno u organizacijama na otoku.**
- **Samo 36,7% mladih je aktivno u organizacijama u svom mjestu stanovanja, što dovodi u pitanje postotak aktivnih mladih u tim zajednicama. 63,3% nisu aktivni.**

Zadovoljstvo sa sadržajem za mlade u matičnoj zajednici

Molimo da na skali od 1 do 10 ocjenite subjektivno zadovoljstvo općenito sa sadržajem za mlade u otopnoj zajednici.

30 odgovora

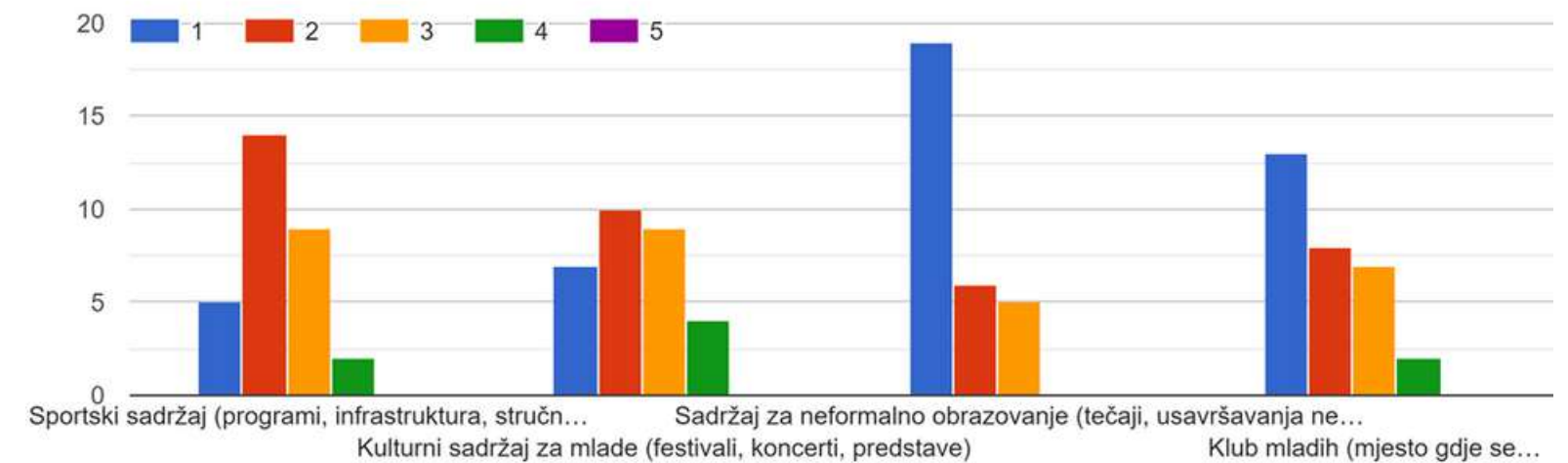

NISAM ZADOVOLJAN/NA

ZADOVOLJAN/NA SAM

Ocjena sadržaja za mlade

Molimo Vas, da ocjenite dostupnost i/ili zadovoljstvo sa sljedećim sadržajima i/ili uslugama za mlade u Vašoj otopnoj zajednici, gdje je 1 najlošija ocjena a 5 najbolja.

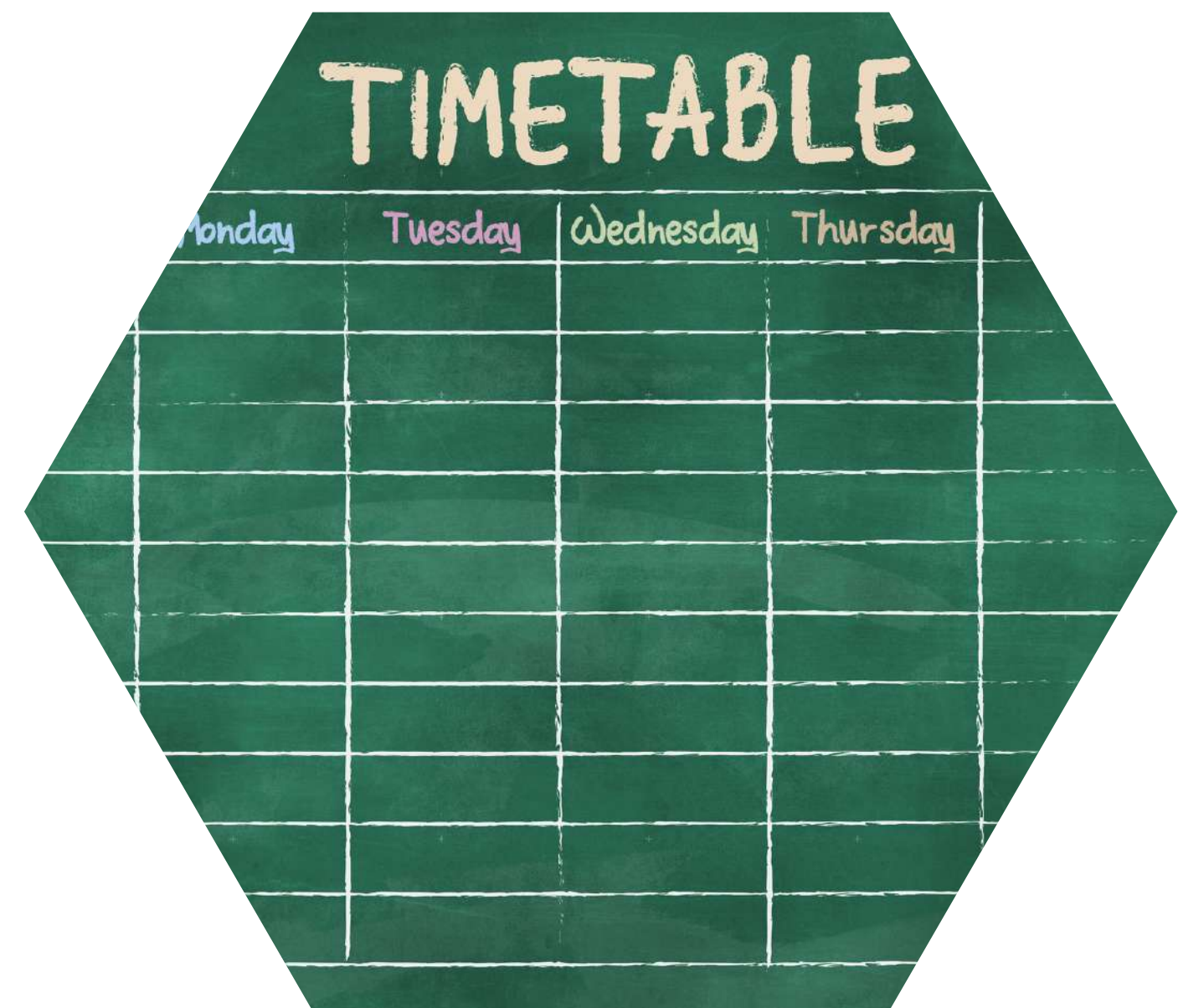
PROMETNE VEZE

63,3% ispitanika preferira korištenje katamarana zbog brzine, ali često su te veze prekinute zimi, što produžuje putovanje. 66,7% smatra da bi se plovne linije trebale bolje prilagoditi stanovništvu. 23,3% smatra da su ostale prometne linije autobusa, vlaka i slično, nedovoljno prilagođene redu plovidbe i s toga neučinkovite.

RASPOREDI U ŠKOLAMA I NA FAKULTETIMA

Većina ispitanika, točnije 73,3%, smatra da rasporedi u srednjim školama i na fakultetima nisu prilagođeni potrebama obočana.

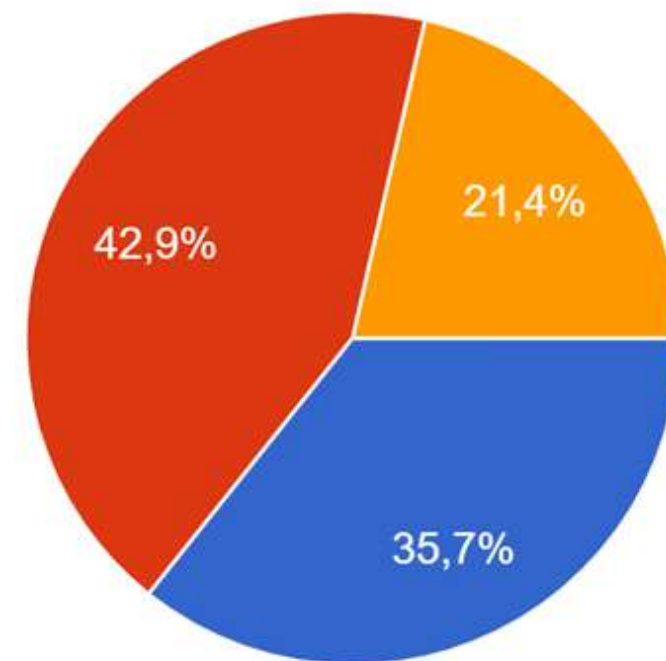
Osnovna zdravstvena skrb

- 53,3% ispitanih ima svog osobnog liječnika na otoku Lastovu.
- 40% ispitanih je prebacilo svoj karton kod liječnika u mjestu većinskog stanovanja. Razlozi su sljedeći:

Ako Ste na prethodno pitanje odgovorili sa "ne", molim Vas da navedete razloge.

14 odgovora

- Nisam zadovoljan sa zdravstvenom skrbi na otoku Lastovo. Zato sada koristim zdravstvene usluge van otoka.
- Većinom godine de facto živim van otoka, pa mi je logično da mi je osobni liječnik u mjestu stvarnog stanovanja.
- Osobni liječnik mi je na Lastovu, ali često koristim privatne zdravstvene usluge u mjestu školovanja/studiranja.
- Ostalo.

IDENTIFICIRANI PROBLEMI, PROBLEMSKOG STABLA, MLADI

UZROCI

1 ŠKOLOVANJE U DALEKIM CENTRIMA

- Srednju školu učenici pohađaju većinom u gradu Splitu
- S 14 godina se mlada osoba mora odvojiti od obitelji i snalaziti se sama u gradu

2 SREDNJA ŠKOLA U SMJENAMA

- zbog velikog broja učenika koji u grad Split gravitiraju, škole moraju raditi u smjenama
- Nepovoljno za lastovske učenike jer je Lastovo najudaljeniji otok i s toga nemogućnost dolaženja doma svaki drugi vikend

3 LOŠA PROMETNA POVEZANOST

- geografski položaj je nepovoljan
- prometne linije su usmjerene na potrebe profita
- rijetke i dugotrajne linije do 5 sati s trajektom

4 POLITIČKA VOLJA

- nedovoljni interes donositelja odluka. Nema lobiranja/zalaganja za mlade otoka Lastova u obrazovnim centrima
- nema stipendija ili poticajnih natječaja za mlade otočane
- nema perspektiva zapošljavanja kroz stipendiranje stručnih kadrova i planiranje razvoja društva
- nema stanogradnje ili drugih oblika potpore, kako bi mladi mogli doći do vlastitog stana

PROBLEM: SVE MANJE MLADIH NA OTOKU, DEMOGRAFSKI PAD

1 UDALJAVANJE MLADIH OD MATIČNE ZAJEDNICE

- Od 14.god. se mladi de facto nalaze u drugim sredinama, psihološki efekt koji rezultira u osjećaju mlade osobe da više ne pripada zajednici

2 NEMA SADRŽAJA ZA MLADE

- zbog premalog broja mladih na otoku (mladi 3 dana mjesečno u smjenama na otoku) civilno društvo nema s kime raditi, nema sadržaja

3 PARTICIPACIJA

- neuključivanje mladih u donošenje odluka, starenje društvenih procesa bez participacije i novih pokreta mladih

4 DEMOGRAFIJA

- starenje/stagnacija društva zbog nedostatka mladih
- nestvaranje prilika zapošljavanja zbog sve manjeg broja stanovnika
- financijska neisplativost opstanka gospodarskih grana i institucija na otoku
- kontinuirano smanjenje mogućnosti društvenog razvoja

5 DEPRESIJA DRUŠTVA

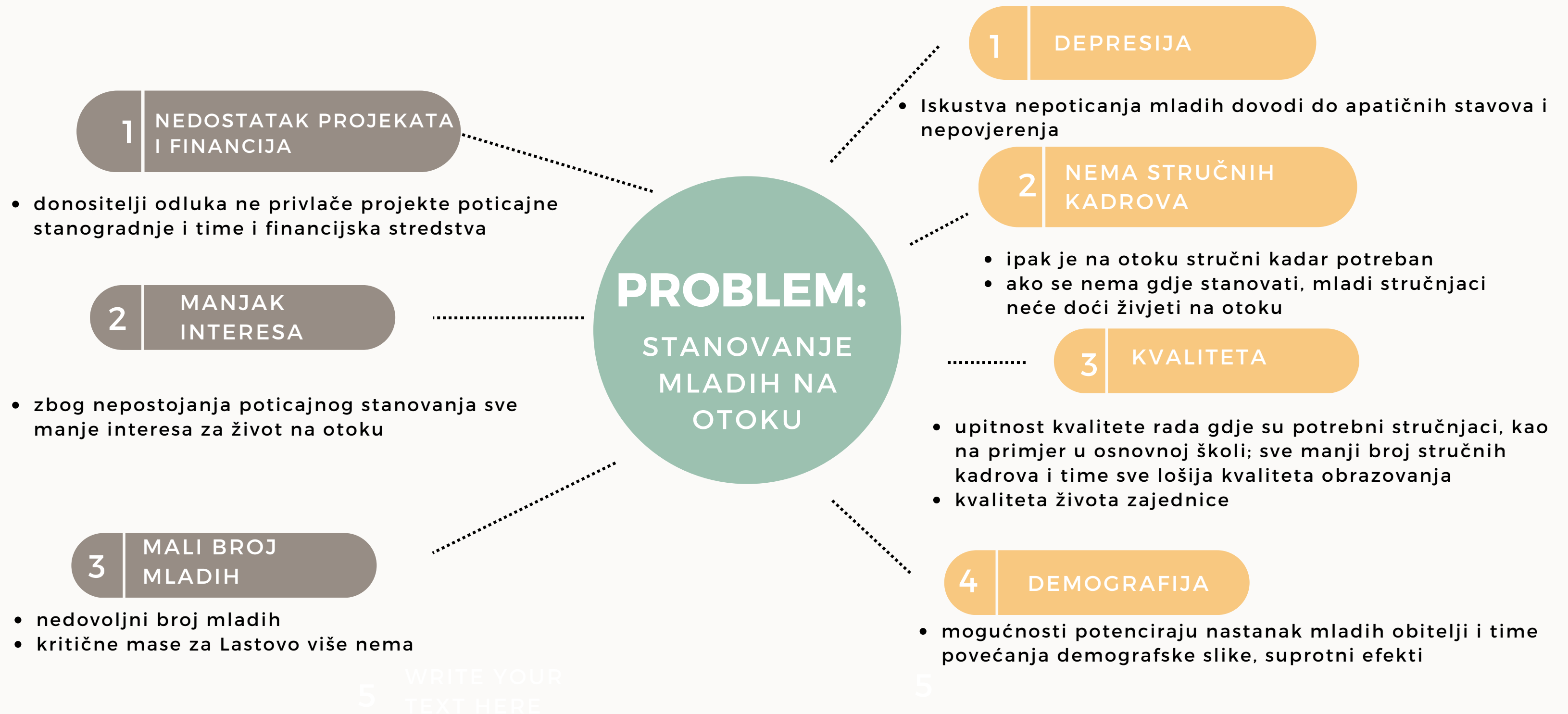
- stvara se trend negativne selekcije
- živjeti na otoku nije poželjni cilj za mlade

POSLJEDICE

IDENTIFICIRANI PROBLEMI, PROBLEMSKOG STABLA, MLADI

UZROCI

POSljedICE

Molimo Vas, da podržite teme zalaganja ovog projekta, kako bi se stvorili uvjeti za povratak mladih na otok Lastovo i dostojanstvena starost stanovnika otoka Lastova!

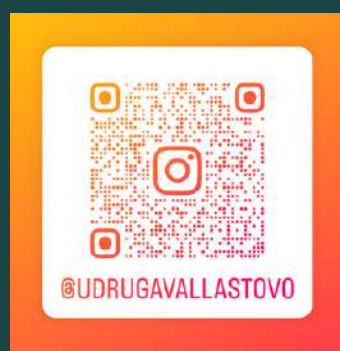

KONTAKT ZA PITANJA, SUGESTIJE I PARTNERTSTVO

ADRESA

Udruga "Val" Lastovo
Dolac 5
20290 Lastovo

SOCIAL MEDIA

TEL./MOB.

+385(0)20801089
+385(0)921247774

EMAIL

val.lastovo@gmail.com

